

AVP ümarlaud 14.10.2015

Koht: Avatud Eesti Fond

Osalejad: Andrei Liimets (Avatud Eesti Fond), Mall Hellam (Avatud Eesti Fond), Liia Hänni (e-Riigi Akadeemia), Teele Pehk (Eesti Koostöö Kogu), Evelyn Sepp (Teenusmajanduse Koda), Maria Derlõš (Linnalabor), Tarmo Treimann (KÜSK), Madle Lippus (Uue Maailma Selts), Hille Hinsberg (Praxis), Johannes Merilai (Inimõiguste Keskus), Liis Kasemets (Riigikantselei)

Ümarlauda juhatas ja protokoll koostas AVP ümarlaua koordinaator Andrei Liimets. Protokolli on täiendatud ja täpsustatud Hille Hinsbergi, Liia Hänni ja Teele Pehki märkuste põhjal.

Päevakava ja protokoll sisukord:

- 1. Kollektiivsete pöördumiste veebikeskkond (Teele Pehk)**
- 2. Ümarlaua töö Riigikogu suunal (Liia Hänni)**
- 3. Ümarlaua huvikaitsevõimekus ja ühiskondlik roll**
- 4. Vabaühenduste poliitikakujundamises osalemise võimekuse tõstmine**
- 5. Eesti sõnumid rahvusvahelisel tasandil OGP Global Summitil**

1. Kollektiivsete pöördumiste veebikeskkond.

Teele Pehk tegi kokkuvõtte Koostöö Kogu vastutuses oleva tegevuskava punkti 2.6 täitmisest. Veebiplatvorm CitizenOS on valmis ja avalik, kuid selle põhjale ehitatav pöördumiste veebikeskkond valmib jaanuaris 2016. Loobutud on Rahvakogu 2.0 nimest, uue tiitli leidmiseks tuleb nimekonkurss. Platvormi võib võrrelda startupiga, aasta alguses tehakse avalikuks testversioon, mitte veel lõplik lahendus. Platvorm areneb koos CitizenOS-i arendamisprotsessiga.

Ümarlaud esitas tagasisideks mitmeid küsimusi: kuidas saada kätte digiallkirjad, kui neid tuleks siduda füüsiliste allkirjadega; kuidas vähendada populismiohtu ja võimalust, et erakonnad kasutavad platvormi ära; kuidas ennetada vaenu õhutamist; kelle katta jäävad allkirjastamise kulud (sertifitseerimine maksab, esialgu on see keskkonna haldaja kulu).

2. Ümarlaua töö Riigikogu suunal.

Andrei Liimets rääkis sissejuhatuseks senistest sammudest: aasta alguses esitatud protestipöördumisest komisjonide tööd reguleeriva eelnõu osas ja ümarlaua töörühma koondatud ettepanekutest Riigikogu avatuse suurendamiseks.

Liia Hänni tegi ülevaate teistes OGP-riikides ette võetud sammudest parlamentide suunal. 66 riiki on esindatud OGP-s kodanikuühiskondade ja valitsustega, aga parlamendid seni sisuliselt kaasamata. Valitsuse plaanid nõuavad aga sageli seadusandlikku sekkumist. 2013. aastal algatati rahvusvahelisel tasandil töörühm avatud õigusloome edendamiseks (Legislative Openness Working Group - LOWG). Varem oli 2012. aastal parlamentide järelevalvega tegelevate MTÜde poolt välja töötatud avatud parlamentide deklaratsioon, millega on seni liitunud 180 organisatsiooni. Eestist on ainsana deklaratsioonile toetust avaldanud E-riigi Akadeemia. Liia tegi ka teistele üleskutse ühineda deklaratsiooniga

2014. aastal saadeti LOWG algatusel laiali küsimustik parlamendi avatuse kohta, Eesti kodanikuühiskonna esindajana täitis Liia. Analüüsi tulemustest esitletakse oktoobri lõpus Mehhikos OGP Summitil.

Hiljuti toimus Tbilisis LOWG ja Gruusia parlamendi korraldatud konverents, mis oli pühendatud parlamentide avatusele. Gruusia parlament on haaranud liidrirolli, sest hiljuti võeti vastu parlamendi AVP tegevuskava 2015-2016. Selleks loodi fraktsioonide vaheline töögrupp, kes koos vabaihendustega tegevuskava koostas. Eestis on tagasiside avatust puudutavatele ettepanekutele seni olnud passiivne, parlament on enda meelest juba piisavalt avatud.

Liia tõstas seega küsimuse, kas ümarlaud peaks parlamendi avatuse suurendamise huvides edasi liikuma. Vastuhääli polnud, kohalolnud liikmed toetasid ideed. Liia lubas töögrupi taas kokku kutsuda ning ühe peatse sammuna tõstas avatud parlamendi deklaratsiooni eesti keelde tõlkimine, et seda Riigikogule ja avalikkusele tutvustada kui kaasaegset arusaama parlamentide avatusest. Sihiks võiks olla jõuda Riigikogu avatud parlamendi toetusrühma moodustamiseni.

Lähemalt kirjutas Liia kogemustest ka AVP veebilehel:

<http://www.avatudvalitsemine.ee/arvamuslood/parlamentide-positiivne-holmamine-avp-sse/>

3. Ümarlaur huvikaitsevõimekus ja ühiskondlik roll.

Andrei Liimets palus ümarlaualt tagasisidet, millised on ootused ümarlaur töö suhtes ning kuidas võiks ümarlaur töö kandepinda ja mõju suurendada.

Teele Pehk väljendas muret, et AVP ümarlaud oli varem surverühm, aga muutunud olukorras, kus tegevuskava täitmise seires on suur roll koordineeriva kogul, tuleks ühiskondlik roll ümber defineerida. Potentsiaali on praegusest enamaks.

Liia Hänni hinnangul on AVP andnud hea platvormi kodanikuühenduste osalemiseks riigi töös ja juhtimiseks, selle kõige olulisemaks väljundiks on järgmise tegevuskava koostamise protsess. Liis Kasemets teavitab, et arutelu sel teemal alustatakse koordineeriva kogu detsembrikuisel kohtumisel. Liia tõi välja, et eelmisel korral alustas ümarlaud omapoolsete ideede kogumist juba novembris ja sai ideede pakkumisel olla proaktiivses rollis, kuna valitsusel läks omaltpoolt protsessi algatamisega aega.

Hille Hinsberg kirjeldas vajadust täpsustada rollijaotust koordineeriva kogu ja ümarlaur vahel, kaardistada rohujuuretasandi signaali täpne jõudmine valitsuseni. Eelmisel korral lepiti tegevuskavas liiga lihtsalt selgete indikaatorite puudumisega, mistõttu on ka praegu keeruline öelda, kas ja mis on paremaks muutunud.

Peamise probleemina kerkis kaasamisprotsessi keerukus antud ressursside juures: raske on jõuda kõigi osapoolteni, kel võiks olla huvi AVP võimaluste vastu.

Andrei tõstas küsimuse, kas ja keda võiks veel ümarlauraga liituma kutsuda. Konkreetseid pakkumisi koheselt ei laekunud ja küsimuse põhjalikuma arutamiseni kohtumisel ei jõutud.

Arutati, kuidas ehitada üles uue tegevuskava koostamine. Teele Pehk kirjeldas protsessis vajalikke samme: koostöö põhjalik planeerimine, ideede kogumine, prioriteetide seadmine. Seejuures on eriti oluline roll Riigikantselei strateegiabüroo tugeval juhtimisel, lähtudes eelmisel korral koostatud aja- ja kaasamiskavast. Rahvusvaheliselt peab tegevuskava olema esitatud 15. juuniks 2016. 2015. aasta lõpus saabub sõltumatu hinnang (IRM raport), mis omapoolseid soovitusi jagab. Ümarlaur roll peaks olema tagada, et tegevuskava koostamine ei jääks ainult koordineeriva kogu ja ümarlaur koostada. Kui tegevuskava koostamise aja- ja kaasamiskava koostatud, saab ümarlaud välja pakkuda oma võimekuse. Seejärel tuleks teha plaan, kuidas kaasata ka teisi huvigruppe. Vajalikeks lisategevusteks ja tegevuskavale kvaliteetse ja laiapõhjalise sisendi kogumiseks võiks vahendeid leida kaasamisprojektide eelarvest.

Lisaks toodi välja vajadus parema infovahetuse järele ümarlaur ja koordineeriva kogu vahel.

4. Vabaühenduste poliitikakujundamise võimekuse tõstmine.

EMSL-i tõstatatud punkti arutamine jäi organisatsiooni esindaja puudumise tõttu napiks. Ümarlaud tutvus meili teel saadetud ideedega, mida kaasamisprojektide raames teha tuleks. Kuna need olid kahes kolmandikus napilt lahti kirjutatud, tõstasid küsimused jätkusuutlikkuse ja ülekantavuse osas.

Ümarlaud esitas mitmeid küsimusi, millele EMSLilt täpsustusi oodatakse: Mille alusel valitakse välja 10 organisatsiooni vabaühenduste arenguprogrammi? Kas nad seavad oma huvikaitsestrateegiale mõõdetavad eesmärgid, mis näitaks rahakasutuse tulemuslikkust? Kas algatus on mõeldud mitmekordse või ühekordsena? Kas see toob kaasa uusi strateegilise partnerluse leppeid?

Toodi välja, et kolmas punkt (valitsuse koostöövormide efektiivsemaks muutmine) tuleks paremini lahti kirjutada. Milliseid komisjone-töögrupe peetakse silmas? Milliste nugade või tangidega nende kallale minnakse, kuidas see seostub vabaühenduste võimekusega? Lähtudes EMSL-i liikmetelt kogutud arenguvajadustest, kas kolm pakutud algatust vastavadki kõigile või on valitud juurprobleem?

Andrei lubas edastada küsimused Maris Jõgevale ja koos temaga olukorda täpsustada.

5. Eesti sõnumid rahvusvahelisel tasandil OGP Global Summitil.

Mehhikos toimuval OGP Global Summitil osaleb AVP ümarlaua esindajana Andrei Liimets, Riigikantseleist Liis Kasemets. Kuna minister osaleda ei saa, osalevad riigi poolelt veel Väino Reinart ja Karmen Laus. Liia Hänni soovitas pidada üritusel esmajoones silmas parlamentide avatust puudutavaid sessioone ning vastav uuring kaasa tuua. Hille Hinsberg soovitas koguda kogemusi ja ideid OGP edukatelt riikidelt Soomelt, Horvaatialt, Inglismaalt.